

De 9 Vlaamse principes voor een natuurgetrouw bosbeheer

1) BOMEN MOETEN OUD KUNNEN WORDEN

Bomen moeten oud kunnen worden. Dit betekent dus langere bedrijfstijden of het niet toepassen van dit begrip. Veel oude bomen moeten in ieder geval in het bos behouden worden.

Bovendien bepaalt de ouderdom van de aanwezige bomen het bosbeeld. Bomen in oudere leeftijdsklassen dragen bij aan het functioneren van het bos als ecosysteem. Oude bomen trekken meer soorten aan. O.a. door een grotere schorsoppervlakte verkrijgen soorten zoals korstmossen of boomklever meer kansen. Doordat oude bomen aftakelen, ontstaat er bovendien dood hout of holle ruimtes. Daarnaast verhogen oude bomen de kans op een rijke natuurlijke verjonging. In functie van klimaat dragen oude bomen ook meer bij aan het microklimaat en zorgen voor een hogere koolstofopslag.

2) INHEEMSE SOORTEN

De basis van het bosesysteem wordt gevormd door inheemse boomsoorten. Uitheemse soorten kunnen bijdragen aan een bosbouwkundige meerwaarde, maar mogen slechts in die mate voorkomen dat ze dit inheemse boslandschap niet fundamenteel in gevaar brengen en ze mogen enkel toegepast worden als er een economische vraag naar is. Ze mogen dus niet kwalitatief in de meerderheid zijn in een boscomplex.

3) GEVARIËERDE STRUCTUUR

Het bos moet een gevarieerde structuur hebben. Dit betekent ongelijkvormigheid, ongelijkjarigheid en stams- of groepsgewijze menging. In grotere boscomplexen kunnen al dan niet permanent open plekken voorkomen en kunnen zoom- en mantelvegetaties zich in de bosranden ontwikkelen. Ook struiken en kruiden maken integraal deel uit van het bosesysteem en verdienen het nodige respect.

4) SPONTANE PROCESSEN

Zelfregulerende processen vormen de basis van natuurgetrouwe bosbouw. Natuurlijke verjonging moet dus de regel zijn. Men moet streven naar een selectie van inheems materiaal dat zeer goed aan de plaatselijke situatie is aangepast. Om een succesvolle natuurlijke verjonging te verkrijgen, dient er ingezet te worden op de verjongingsstrategie van de aanwezige boomsoorten. Deze strategie kan verschillen per boomsoort.

Zo varieert bijvoorbeeld de lichtbehoefte. Boomsoorten worden ingedeeld in lichtminnende en schaduwminnende soorten. Om licht te creëren voor het stimuleren van verjonging onder het kroondak is de inzet op diffuus licht meer van belang ten opzichte van direct licht op de bosbodem. Een overmaat aan direct licht kan zorgen voor een onbalans in groei van kruidachtige en houtige vegetatie, wat op zijn beurt leidt tot een mindere differentiatie in de onderlinge individuen bij de natuurlijke verjonging. Daarnaast leidt het creëren van een hoge mate aan direct licht tot grote gaten wat ten koste gaat van een gesloten kroondak en het bos microklimaat wijzigt.

5) VOORZICHTIGE EXPLOITATIE

Bij de houtwinning moet zo weinig mogelijk schade aangericht worden. Exploitatie kan directe schade aanrichten aan de bestaande vegetatie of zorgen voor de achteruitgang van standplaatscondities door bodemverdichting.

Dit kan vermeden worden door het aanduiden van ruimingspistes waar machines niet van mogen afwijken. Of er kunnen zones aangeduid worden waarbinnen dergelijk verkeer niet toegelaten wordt. Exploitatieschade is afhankelijk van de omstandigheden.

- Droge of bevroren condities gaan gepaard met minder kwetsbaardere bodems.
- Het bodemtype bepaalt eveneens de gevoeligheid aan exploitatieschade, zo zijn leembodems het meest gevoelig.

Ook aan de aard van de machines zelf kunnen beperkingen gesteld worden of er kan zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van aangepaste technieken (paarden, lier,...). De boomstammen moeten voor het uitslepen op een bepaalde lengte ingekort worden.

De exploitatieperiode moet dermate gekozen worden dat een minimale verstoring van flora en fauna plaatsvindt.

6) KLEINE NATUURELEMENTEN

Kleine elementen met een hoge natuurbehoudswaarde moeten behouden worden en zo nodig een aangepast natuurvriendelijk beheer krijgen;

Voorbeelden zijn bronnen, poelen, venen, vennen, open plekken, rotsformaties, duinen, nesten van zeldzame diersoorten (marter, havik, vleermuizen, enz.) en standplaatsen van zeldzame planten (Zevenster, wolfsklauw, Koningsvaren, enz.).

7) GEEN GROTE KAALSLAGEN

Kaalslagsystemen veroorzaken een grondige verstoring, zorgen voor de verwijdering van het continue kronendak, wat op zijn beurt een negatieve impact heeft op het bosmicroklimaat. Kaalslagen dienen daarom vermeden te worden. Groepsgewijze of individuele kapping genieten de voorkeur. De diameter van een verjongingsgroep mag dan niet hoger zijn dan 2-3 maal de boomlengte. Zulke openingen in het kronendak hangen af van de lichtbehoefte van de aanwezige verjonging waarbij de inzet op diffuus licht een belangrijk onderdeel is.

8) DOOD HOUT

Een natuurgetrouw beheerd bos bevat dood hout. Overschot van takhout mag zeker niet verbrand worden. Strooiselroof en sprokkelen komen de gezondheid van het bosecosysteem evenmin ten goede. Ook dikke bomen, rechtstaand of liggend, die occasioneel afgestorven zijn horen in het bos te blijven als leefplaats voor planten en dieren en voor het behoud van een natuurlijke nutriëntencyclus.

Alleen bindende fyto-sanitaire voorschriften (naaldhout, Olmenziekte) of specifiek biotoopbeheer vormen hierop een uitzondering. Het bos moet beheerd worden, niet opgekuist.

9) BESTRIJDING VAN ONGEWENSTE VEGETATIE

Mechanische of biologische bestrijding van ongewenste vegetatie (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, enz...) verdient de voorkeur boven chemische bestrijding. Pesticiden worden in principe vermeden.